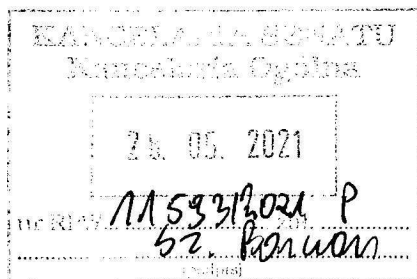




03980200466621
RPW/11593/2021 P
2021-05-28

Warszawa, 21 maja 2021 r.

Minister
Spraw Zagranicznych
BM.2116.9.2021 / 5



Pan Tomasz Grodzki
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

Odpowiadając na oświadczenie Pana Senatora Jana Marii Jackowskiego, złożone podczas 23. posiedzenia Senatu RP 15 kwietnia 2021 r., pragnę przekazać następujące wyjaśnienia.

Reakcja rządu RP na nielegalne działania Federacji Rosyjskiej

Rzeczpospolita Polska z uwagą śledzi i reaguje na niezgodne z prawem międzynarodowym działania Rosji, które obejmują m.in. agresję na Ukrainie, ingerencję w sprawy wewnętrzne Białorusi, ataki cybernetyczne, zmasowane kampanie propagandowe, wykorzystywanie zakazanej broni chemicznej oraz akty terroryzmu międzynarodowego, takie jak zorganizowanie przez rosyjski wywiad wojskowy GRU wybuchu w składzie amunicji w czeskich Vrbeticach w październiku 2014 r., w wyniku którego zginęły dwie osoby, a także ataki na obiekty położone w Bułgarii.

Nasz kraj jest jednym z głównych propagatorów silnej odpowiedzi państw członkowskich Unii Europejskiej na wymienione wyżej przypadki nieakceptowalnych działań rządu Federacji Rosyjskiej. 15 kwietnia 2021 r. Rzeczpospolita Polska uznała trójkę rosyjskich dyplomatów za personae non gratae w geście solidarności z decyzjami podjętymi przez rząd Stanów Zjednoczonych w odpowiedzi na atak cybernetyczny SolarWinds, ingerencję w amerykańskie wybory oraz nielegalną okupację Krymu. Po upublicznieniu 16 kwietnia 2021 r. informacji nt. ataku Rosji na Czechy w 2014 r., Polska wezwała państwa członkowskie Unii Europejskiej, by w ramach solidarności z rządem Czech wydalili rosyjskich dyplomatów. W reakcji na ten akt terroryzmu państwowego ministrowie spraw zagranicznych Grupy Wyszehradzkiej potępiłi 19 kwietnia działania zagrażające bezpieczeństwu suwerennych państw i ich obywateli, wyrazili solidarność z ostatnimi działaniami podjętymi przez Czechy oraz zaangażowali się na rzecz dalszego wzmocnienia możliwości obrony przed akcjami wywrotowymi zarówno na poziomie narodowym, jak i w ramach NATO i UE.

Rzeczpospolita Polska przekonuje europejskich partnerów do konieczności wzmocnienia odporności na zagrożenia hybrydowe (w tym m.in. cybernetyczne i dezinformacyjne) płynące z Rosji, co stanowi jedną z pięciu zasad przewodnich polityki UE wobec tego kraju. Polski rząd konsekwentnie wspiera Ukrainę w kontekście rosnącej presji rosyjskiej, której niedawnymi przykładami były zwiększenie liczebności wojsk rosyjskich przy granicy z Ukrainą oraz na terenie nielegalnie okupowanego Półwyspu Krymskiego, zwielokrotnienie ataków w Donbasie oraz wprowadzenie blokady na obszarze Morza Azowskiego (dalsze szczegóły w materiale nt. konfliktu rosyjsko-ukraińskiego poniżej).

Polska należy do państw najaktywniej wspierających wprowadzenie nowych pakietów środków ograniczających UE przeciwko Federacji Rosyjskiej w odpowiedzi kontekście agresji na Ukrainę, łamania praw człowieka przez rząd Rosji, a także dwukrotnego wykorzystania przez jego przedstawicieli zakazanej broni chemicznej, co miało miejsce w 2018 r. wobec Siergieja Skripała oraz w 2020 r. wobec Aleksieja Nawalnego. Rzeczpospolita Polska zwraca konsekwentnie uwagę naszych partnerów na zagrożenie, jakie dla bezpieczeństwa energetycznego Europy stwarza projekt gazociągu Nord Stream 2. Polski rząd wielokrotnie wyraził poparcie dla sankcji nałożonych przez Stany Zjednoczone na podmioty zaangażowane w jego budowę.

Konflikt rosyjsko-ukraiński

Sytuacja bezpieczeństwa w Donbasie znacząco pogorszyła się w ciągu ostatnich miesięcy, a erozja tzw. wzmocnionego zawieszenia broni (z 27 lipca 2020 r.) wyraźnie przyspieszyła, jak raportuje Specjalna Misja Obserwacyjna OBWE (SMM – w jej składzie jest duży kontyngent Polaków). Przypadków ostrzału i eksplozji jest dziś dwu- i trzykrotnie więcej niż w ostatnich miesiącach 2020 r. SMM ocenia, że eskalacji napięcia sprzyja również stały wzrost liczby ciężkiego uzbrojenia w rejonie linii kontaktu, systematyczna rozbudowa fortyfikacji wojskowych, rozmieszczanie przez prorosyjskie formacje zbrojne min przeciwpiechotnych w tzw. strefach zdemilitaryzowanych i wykorzystywanie dronów, co jest niezgodne z ustaleniami w ramach Trójstronnej Grupy Kontaktowej (TGK).

Negocjacje polityczne w ramach formatu normandzkiego są sporadyczne i nie rokują postępu w sferze politycznego uregulowania konfliktu. Strona rosyjska nie wykazuje woli podjęcia konstruktywnej dyskusji i przekonuje, że Kijów musi negocjować nie z Moskwą, a z przedstawicielami marionetkowych reżimów z Doniecka i Ługańska. Rozmowy w Trójstronnej Grupie Kontaktowej zdominowane są przez kwestie proceduralne, co poważnie utrudnia postęp w sprawach merytorycznych.

Rosja nie jest zainteresowana rozwiązaniem tego konfliktu, a wręcz przeciwnie – używa go instrumentalnie do swoich celów.

Jeszcze przed niedawną eskalacją napięć Rosja systematycznie zwiększała swój potencjał militarny wzdłuż granicy z Ukrainą, a zwłaszcza na nielegalnie zaanektowanym Krymie. Ponadto, w ostatnich dniach Rosja zapowiedziała zamknięcie dla żeglugi państwowej innych bander wybranych akwenów wód naokoło Krymu. Budzi to duże zaniepokojenie nie tylko Polski, ale i naszych sojuszników z NATO.

Eskalacja sytuacji bezpieczeństwa u granic Ukrainy miała kilka przyczyn:

1. Władze Federacji Rosyjskiej chciały – podobnie jak w poprzednich przypadkach tego rodzaju – **odwrócić uwagę rosyjskiej opinii publicznej** od wewnętrznych problemów politycznych i społecznych (rosnące niezadowolenie społeczeństwa coraz słabiej daje się już przykryć agresywną propagandą Kremla). Rosja stara się tak zdestabilizować środowisko bezpieczeństwa, aby, jeśli uzna za właściwe, doprowadzić do konfliktu na dużą skalę i winą za jego sprowokowanie obarczyć Ukrainę. Torpeduje jednocześnie wysiłki dyplomatyczne, w ramach formatu normandzkiego i Trójstronnej Grupy Kontaktowej OBWE, co ogranicza szanse na szybką deeskalację napięcia i podjęcie konstruktywnych negocjacji. Podtrzymuje też absolutnie fałszywą narrację, że nie jest stroną konfliktu. Wszystko to jest kolejnym – po aresztowaniu Aleksieja Nawalnego – przejawem deklarowanej niemal otwarcie przez prezydenta W. Putina niechęci do przestrzegania prawa międzynarodowego i zasad pokojowej współpracy.

2. W. Zelenski w ostatnim czasie zaczął aktywnie przeciwdziałać wpływom rosyjskim na samej Ukrainie, do czego Ukraina, jako suwerenne państwo, ma prawo.

3. Bliskim tłem dla eskalacji wokół Donbasu była **sytuacja na Białorusi**, gdzie w ostatnich miesiącach i tygodniach mamy do czynienia z krokami reżimu Aleksandra Łukaszenki ewidentnie dyktowanymi przez Moskwę, jak chociażby siłowe rozprawianie się z białoruskimi Polakami i ich niezależnym środowiskiem. A. Łukaszenka staje się tym samym coraz bardziej zależny od Kremla, a jego swoboda działania zawęża się w sposób bezprecedensowy.

4. Kolejnym elementem kontekstu działań rosyjskich były poważne **napięcia dyplomatyczne z USA** po objęciu Rosji dodatkowymi sankcjami i wydaleniu z Waszyngtonu rosyjskich dyplomatów. Napięcia istnieją także na linii Moskwa-Praga na tle oskarżenia agentów GRU o spowodowanie wybuchów w składach w 2014 r., w wyniku których śmierć poniosło kilka osób.

Rosyjska agresja przeciw Ukrainie jest jednym z najpoważniejszych **wyzwań dla bezpieczeństwa w regionie**. Musi pozostać maksymalnie wysoko na **agendzie międzynarodowych kontaktów i na liście zagrożeń**, których eskalację należy maksymalnie uniemożliwić. Zdecydowanie potępiamy sprowokowane przez Rosję złamanie zawieszenia broni w Donbasie, wzywamy też Kreml do deeskalacji. Wzywamy społeczność międzynarodową do wywierania aktywnie nacisku na Rosję w tej sprawie. **Podjęliśmy w tej sprawie szereg działań:**

- Na forum **OBWE Polska** aktywnie wsparła ukraiński postulat uruchomienia tzw. mechanizmu redukcji ryzyka w ramach Dokumentu Wiedeńskiego. O sytuacji na Wschodzie rozmawiał również prezydent A. Duda i min. Z. Rau z sekretarzem generalnym OBWE.
- W NATO 1.04 odbyła się sesja **Rady Północnoatlantyckiej (NAC)** poświęcona sytuacji na Ukrainie, podczas której Polska wyraziła zaniepokojenie sytuacją, wskazała na konieczność bieżącego śledzenia sytuacji, a także dalszego wspierania Ukrainy.

- Równolegle do działań dwustronnych, obliczonych na okazanie solidarności z Ukrainą w obliczu rosyjskiego zagrożenia, których kluczowym elementem była **wizyta Ministra Zbigniewa Raua** na Ukrainie (08.04), Polska inspiruje i wspiera działania na forum organizacji międzynarodowych.
- Po nadzwyczajnej wizycie w Kijowie ministra Z. Raua 8 kwietnia br., 21 kwietnia wizytę na linii kontaktowej w Donbasie złożyła **wicemarszałek Sejmu, p. Małgorzata Gosiewska**, wraz ze swoimi ukraińskim i litewskim odpowiednikami, w ramach Trójkąta Lubelskiego. Z wizytą w Kijowie 29 kwietnia przebywał też wicepremier Jarosław Gowin celem przeprowadzenia posiedzenia polsko-ukraińskiej komisji gospodarczej, który także spotkał się z Premierem Ukrainy D. Szmyhalem. Z kolei w uroczystościach 230. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja w Warszawie uczestniczył prezydent Ukrainy, W. Zełenski. Intensywność kontaktów dwustronnych pozwoliła na zademonstrowanie solidarności ze stroną ukraińską i przedyskutowanie bieżących kwestii, również z zakresu bezpieczeństwa.
- **Minister Rau przedstawił również swoje oceny i propozycje działania partnerom z UE na posiedzeniu Rady ds. Zagranicznych UE w dniu 19 kwietnia br.** Ukraina była jednym z głównych tematów jego niedawnej rozmowy z sekretarzem stanu USA A. Blinkenem, jak również odpowiednikiem z Turcji. Minister odrębnie omówił temat z pełniącą funkcję przewodniczącej OBWE w 2021 r. minister spraw zagranicznych Szwecji, p. Ann Linde.

Od lat aktywnie wspieramy aspiracje europejskie i euroatlantyckie Ukrainy. Uważamy, że w przyszłości miejsce Ukrainy jest zarówno w UE, jak i w NATO. Ukraina od lat zajmuje pierwsze miejsce na liście państw objętych naszym programem współpracy rozwojowej. Szeroko otworzyliśmy nasz rynek pracy dla ukraińskich pracowników sezonowych, przyjmujemy tysiące ukraińskich studentów.

Platforma Krymska

Popieramy ukraińską inicjatywę dyplomatyczną Platformy Krymskiej. Posiada ona potencjał w zakresie dalszego upubliczniania kwestii nielegalnej aneksji Krymu i intensywnej militaryzacji półwyspu przez Rosję. Wiemy, że prowadzone przez Rosję akcje dezinformacyjne mają na celu zdyskredytowanie Platformy i pomniejszenie jej potencjalnego dyplomatycznego znaczenia. Prezydent A. Duda potwierdził już swój udział w szczycie Platformy (23 sierpnia).

Z poważaniem,

z up. Ministra Spraw Zagranicznych

Piotr Wdarczyk
Sekretarz Stanu